Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2014-10-01

LS 1404-0497

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Mälardalsrådets remiss angående översyn av dess utskott

Föredragande landstingsråd: Torbjörn Rosdahl

Ärendebeskrivning

Mälardalsrådet har bjudit in Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på skrivelsen "Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott".

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Mälardalsrådet över Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott i enlighet med biträdande landstingsdirektörens förslag till yttrandet.

Landstingsrådsberedningens motivering

Mälardalsrådet har i samband med en översyn av organisationens utskott bjudit in Stockholms läns landsting att komma med synpunkter på hur verksamheten ska organiseras. Landstinget välkomnar översynen och förespråkar en modell med mindre utskott som har ett tydligare genomförandeuppdrag.

Beslutsunderlag

Biträdande landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 september 2014
Förslag till yttrande
Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Torbjörn Rosdahl

Carl Rydingstam

Stockholms läns landsting

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2014-09-22

LS 1404-0497

Handläggare:
Josef Driving

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -09- 22
Dnr LS 1404-0497
Rotel I

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Mälardalsrådets remiss angående översyn av dess utskott

Ärendebeskrivning

Mälardalsrådet har bjudit in Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på skrivelsen ”Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott”.

Beslutsunderlag

Biträdande landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 september 2014
Förslag till yttrande
Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Mälardalsrådet över Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott i enlighet med biträdande landstingsdirektörens förslag till yttrandet.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Mälardalsrådets styrelse har beslutat att se över organisationen avseende dess utskott, bl.a. med anledning av att det är lågt deltagande på utskottens sammankomster och att nuvarande utskottsorganisation har funnits under lång tid. Mälardalsrådet önskar landstingets synpunkter på om utskottsverksamheten ska fortsätta på samma sätt som tidigare, eller om landstinget istället förordar någon av de alternativa modeller som beskrivs i remissen.

Förvaltningen ser positivt på förslaget om att ändra Mälardalsrådets utskottsmodell till alternativet "Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag" och ser även fördelar med föreslagna forum inom berörda ämnesområden.

Bakgrund
Mälardalsrådet har för närvarande fyra utskott; planerings- och trafikutskottet, näringsliv- och FoU-utskottet, miljöutskottet samt kulturutskottet. Utskottens uppdrag är att fungera som mötesplatser inom respektive fackområde samt att vara styrelsens beredningss- och genomförandeorgan. Varje utskott har cirka 70 ledamöter. Enligt remissen är det dock i de flesta fall endast 15-30 ledamöter som deltar. I skrivelsen sägs även att det i hög grad är samma ledamöter som återkommande deltar i utskottens aktiviteter och att följaktligen fler än hälften av de valda ledamöterna aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

För att åtgärda deltagarproblemet föreslås i remissen vissa generella förbättringsåtgärder rörande informationen om utskotten och dess aktiviteter samt sammankomster. Det föreslås även alternativa modeller för Mälardalsrådets utskott. Remissinstanserna ombeds ta ställning till vilken av följande fyra modeller som är bäst lämpad för den fortsatta verksamheten.

Dagens modell
Samma modell som idag. Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna. Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten.

Arbetsgrupper istället för utskott
Utskotten avskaffas och istället hålls ett antal forum per år och ämnesområde (t.ex. miljöforum). Deltagande i dessa forum begränsas inte till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids bland Mälardalsrådets medlemmar. Beredningsgrupper och nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper. Styrelsens behov av särskilda beredningss- eller genomförendeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper.

Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag
Antalet ledamöter i utskotten reduceras från dagens cirka 70 ledamöter per utskott till 25. De fyra nuvarande utskotten behålls eller det bildas fler eller färre beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden.

Sammanslagning av utskott
Nuvarande utskott slås samman till två utskott, miljö, planerings- och trafikutskottet respektive näringslivs-, FoU- och kulturutskottet. Nuvarande funktion och storlek behålls, d.v.s. cirka 70 ledamöter per utskott.

Slutligen ges remissinstanserna möjlighet att komma med egna alternativ.

Överväganden
Förvaltningen ser positivt på alternativet *Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag*. Med utgångspunkt i erfarenheter av processarbetet *En bättre sits* (samverkansprocess inom Mälardalsrådet) behöver dock beslutsstrukturen för den storregionala planeringssamverkan vara tydligt förankrad hos de ansvariga i respektive län. Liksom inom *En bättre sits* kommer därför inte Mälardalsrådets styrelse att ha till uppgift att ge uppdrag om vad som ska göras, men Mälardalsrådets syfte och mål skulle ändå stärkas väsentligt genom denna lösning. Den regionala planeringen, och i ökad utsträckning även de storregionala frågorna, spänner över samtliga områden som nuvarande utskott behandlar. Om det trots detta kan finnas skäl att ha särskilda utskott eller arbetsgrupper för vissa mer avgränsade ansvarsområden får bedömas i särskild ordning.

Nuvarande utskottsstruktur har varit inriktad mot Mälardalsrådets viktiga uppgift att brett förankra de storregionala frågorna hos kommuners och landstings förtroendevalda. Sådana forum inom olika områden som föreslås i remissen kan förmodligen vara en mer effektiv metod för att åstadkomma detta. Förvaltningen menar att Stockholms läns landsting bör vara berett att medverka i genomförandet. Liksom inom *En bättre sits* behöver slutligen den breda storregionala planeringssamverkan i östra Mellansverige finna former för politisk förankring, direkt kopplade till aktuella uppgifter.

Samråd har skett med SLL Tillväxt, miljö och regionplanering i detta ärende.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet föranleder inga ekonomiska konsekvenser för landstinget.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Catarina Anderson Forsman
Biträdande landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Landstingsstyrelsens förvaltning YTTRANDE

LS 1404-0497

Mälardalsrådet

Yttrande över Mälardalsrådets skrivelse Remiss angående översyn av dess utskott

Mälardalsrådet har bjudit in Stockholm läns landsting (landstinget) att lämna synpunkter på skrivelsen ”Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott”.

Landstinget får med anledning av detta lämna följande synpunkter:

Landstinget konstaterar att Mälardalsrådet fyller en viktig roll för samarbetet i östra Mellansverige och att dess målsättningar och inriktning väl överensstämmer med vision, mål och strategier för Stockholmsregionen enligt RUFS 2010 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen). Det handlar om att stärka Stockholms- och Mälarregionens globala konkurrens- och attraktionskraft så att regionen är attraktiv för människor att driva företag i, samt leva och verka i. Det ska vara en växande region som utvecklas på ett hållbart sätt, är öppen mot omvärlden, har god tillväxt och goda framtidsutsikter.

Samarbetet inom östra Mellansverige är, och kommer även fortsättningsvis att vara, av mångahanda slag. Särskilt viktig är praktisk och konkret samverkan för att leverera bra offentliga tjänster till medborgarna i en allt mer integrerad och växande funktionell region. En väl fungerande kollektivtrafik är ett exempel på detta. Samarbetet *En bättre sits*, har visat att en väl fungerande storregional samverkan stärker förutsättningarna för en framgångsrik dialog med statsmakterna rörande nödvändiga investeringar i infrastrukturen.

I samtliga län bedrivs idag ett ambitiöst arbete med regional utvecklingsplanering, som i ökande grad integrerar en sådan fysisk planering och samverkan med kommunerna som sedan tidigare har funnits i Stockholms län. Mellanregionala frågor och storregionala perspektiv lyfts fram i samtliga läns planer. Det kom även till tydligt uttryck i remissyttranden över aktualitetsbedömning av RUFS 2010.

Landstinget anser att Mälardalsrådet har en viktig uppgift att stödja de regionala planeringsorganen och kommunerna. Inte minst gäller detta för att säkerställa att de storregionala perspektiven uppmärksammas i regional och kommunal planering. Det finns behov av gemensamma storregionala målbilder på fler områden. Dessa målbilder behöver vara resultat av väl förankrade processer. Att medverka i framtagande av gemensamma kunskapsunderlag för samhällsplanering i östra Mellansverige bör vara en naturlig uppgift för Mälardalsrådet. Behovet av en samlad gemensam storregional målbild ökar och det är värdefullt om Mälardalsrådet genom sin organisation och verksamhet, kan understödja den politiska förankringen av, ofta, komplexa frågor.

Landstinget välkomnar att Mälardalsrådet har formulerat alternativa lösningar för hur utskottens uppgifter bör kunna lösas. Mot bakgrund av de ovan skisserade behoven av stärkt storregional samverkan inom breda planeringsområden, ser landstinget positivt på och förordar alternativet *Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag*. Med utgångspunkt i erfarenheter av *En bättre sits* konstaterar landstinget att beslutsstrukturen för den storregionala planeringssamverkan dock behöver vara tydligt förankrad hos de ansvariga i respektive län. Liksom inom *En bättre sits* bör därför inte Mälardalsrådets styrelse ha till uppgift att ge uppdrag om vad som ska göras, men Mälardalsrådets syfte och mål stärks ändå väsentligt genom det förordade alternativet. Den regionala planeringen, och i ökad utsträckning även de storregionala frågorna, spänner över samtliga områden som nuvarande utskott behandlar. Om det trots detta skulle finnas skäl att ha särskilda utskott eller arbetsgrupper för vissa mer avgränsade ansvarsområden får detta bedömas och beslutas i särskild ordning.

Nuvarande utskottsstruktur har varit inriktad mot Mälardalsrådets viktiga uppgift att brett förankra de storregionala frågorna hos kommuners och landstings förtroendevalda. Sådana forum inom olika områden som föreslås i remissen kan förmodligen vara en mer effektiv metod för att åstadkomma detta resultat och landstinget är berett att medverka i genomförandet. Liksom inom *En bättre sits* behöver vidare den breda storregionala planeringssamverkan i östra Mellansverige finna former för politisk förankring direkt kopplade till vid varje tillfälle aktuella uppgifter.

Landstinget konstaterar att den utveckling av ekonomi och demografi som var drivkraft vid bildandet av Mälardalsrådet år 1992 är minst lika kraftfull idag. Det visas t.ex. genom den framskrivning av befolkning och sysselsättning i östra Mellansverige till år 2050 som Mälardalsrådet har bidragit till. Kunskaper, strategiska framtidsdiskussioner och

planeringsunderlag med storregionalt innehåll behövs. Mälardalsrådet kan ha en viktig roll i att på ett engagerat och samtidigt opartiskt sätt underlätta överenskommelser mellan regionala parter, kommuner och staten om konkreta projekt, i syfte att stödja utvecklingen mot en hållbar storstadsregion med global konkurrens- och attraktionskraft.

Ankom
Stockholms läns landsting
2014 -04- 09
Dnr LS1404-0497

Remiss angående översyn av Mälardalsrådets utskott

Uppdraget

Mälardalsrådets styrelse har beslutat se över organisationen avseende dess fyra utskott, Miljöutskottet, Planerings- och Trafikutskottet, Näringslivs- och FoU-utskottet samt Kulturutskottet. Indelningen i utskott har funnits under lång tid och frågan har rests om denna organisationsform fortfarande korresponderar med Mälardalsrådets uppdrag och verksamhet.

Huvuddelen av Mälardalsrådets verksamhet bedrivs inom de tre processerna:
En bättre sits (om transporter och trafikinfrastruktur)
Stjärnbildning (om utbildnings- och forskningsfrågor)
Benchmarking Regions (om internationella jämförelser med andra storstadsregioner).

Näringslivs- och FoU-utskottet är referensgrupp till processen Stjärnbildning, men i övrigt saknar utskotten direkt koppling till de tre processerna. En bättre sits har en egen beslutsstruktur som bygger på representation av samtliga i samarbetet ingående kollektivtrafikmyndigheter och länsplaneupprättare.

Nuvarande utskotts uppdrag anges i arbetsordningens moment 4:5:

> ***"4:5 Utskott***
> *Uppdrag*
> *Styrelsen utser ledamöter och ersättare till erforderliga utskott, arbets-, projekt och styrgrupper eller andra lämpliga organ för olika frågeområden och initiativ.*
>
> *Mälardalsrådet har f.n.fyra utskott:*
> *- Planerings- och trafikutskottet*
> *- Näringsliv och FoU-utskottet*
> *- Miljöutskottet*
> *- Kulturutskottet*
>
> *Utskottens uppdrag är att fungera som mötesplatser inom respektive fackområde samt att vara styrelsens berednings- och genomförandeorgan för särskilda uppdrag. Med vägledning från inriktningsmålen tas uppdrag till utskotten fram i dialog mellan styrelse, utskott och kansli. Utskottens verksamhet, styrelseuppdrag till utskotten och resurser härför fastställs i verksamhetsplan och budget.*
>
> *Organisation och sammansättning*
> *Mandattiden för ledamöter och ersättare till utskotten föreslås av styrelsen och beslutas av rådsmötet. Rådsmötet utser ordförande och vice ordförande till utskotten.*
>
> *Ledamöter i utskotten nomineras av medlemmarna och utses av Mälardalsrådets styrelse. Fn har varje utskott ca 70 ledamöter. Bl a utskottens sammansättning bör under mandatperioden 2011-2015 ses över.*

I gällande arbetsordning anges alltså att de fyra utskottens funktion dels handlar om att fungera som mötesplatser och dels kan erhålla särskilda uppdrag från styrelsen. I praktiken står utskotten öppna för alla de företrädare som medlemmarna vill utse och bekosta resor för.

Utskotten – nuläge

Som arbetsordningen anger har varje utskott cirka 70 utsedda ledamöter. Det är dock bara ett fåtal som deltar i utskottens sammankomster. Antalet deltagare i ett utskottsmöte varierar vanligen mellan 15 och 30 st. Det är i hög grad samma personer som återkommande deltar i utskottens aktiviteter och följaktligen ett flertal valda ledamöter som inte deltar alls.

Det kan konstateras att utskotten idag fungerar huvudsakligen som en mötesplats och kunskapsspridare för det begränsade antal ledamöter som deltar i arbetet. Det förekommer i viss utsträckning även att styrelsen ger särskilda uppdrag till utskotten, men det utgör inte den primära tyngdpunkten i utskottens arbete.

Aktivitet och systematiskt arbetssätt varierar något mellan i utskotten. Framför allt lider Kulturutskottet av att inte ha en beredningsgrupp eller någon ansvarig tjänsteman som kan planera arbetet. Hos Miljöutskottet och Planerings- och trafikutskottet finns engagerade beredningsgruppsordföranden och sedan lång tid upparbetade nätverk av tjänstemän från medlemsorganisationerna i beredningsgruppen. Även Näringsliv- och FoU-utskottet har en aktiv och engagerad beredningsgruppsordförande. Utskottens beredningsgrupper planerar sammankomsterna i form av studiebesök och intressanta gästföreläsare.

Deltagandet i utskottens arbete lämnar emellertid en del övrigt att önska. Respektive utskott har var för sig cirka 70 valda ledamöter. Antalet deltagande i utskottens aktiviteter är emellertid lågt i förhållande till antalet valda. Det är också i hög grad samma personer som deltar, vilket innebär att ett mycket stort antal valda ledamöter - fler än hälften - aldrig deltar i utskottens aktiviteter.

Det går att vidta generella förbättringsåtgärder rörande informationen om utskotten. Det handlar främst om utökad informationen till nyvalda ledamöter direkt från Mälardalsrådets kansli. Den informationen bör vara tydlig om vad uppdraget går ut på för att ge en korrekt förväntan hos ledamöterna. Det går även att utöka kommunikationen om utskottens aktiviteter och sammankomster via Mälardalsrådets informationskanaler; hemsidan, sociala medier och nyjetsbrevet.

Detta är åtgärder som kan och bör vidtas, men huruvida det leder till ett förbättrat deltagande i utskotten är inte självklart. Det förutsätter att det är informationsbrist som utgör den huvudsakliga orsaken till att så många valda ledamöter inte deltar.

En annan orsak kan naturligtvis vara att uppdraget inte bedöms tillräckligt intressant. Det vill säga utskottet är inte är operativa eller beredande, utan huvudsakligen handlar om att utgöra en mötesplats för kunskapsinhämtande. Det finns vidare en viss övervikt av de medlemsföreträdare som deltar i utskottens arbete som i sin hemmaorganisation befinner sig i oppositionsställning.

Alternativa modeller

I det följande presenteras olika alternativa modeller för att erhålla en god förankring och ett högt deltagande samt en effektiv organisation förenad med en hög medlemsnytta.

Det finns olika vägar att gå. Avgörande torde vara att utgå från vilken funktion som utskotten främst ska anses fylla. Om funktionen *mötesplats* är det primära, så bör utskottens inte begränsas i sin sammansättning. Det går också att pröva huruvida formen utskott är den mest relevanta för att tjäna funktionen som mötesplats. Kanske är andra modeller som öppna och regelbundna konferenser utan något valförfarande att föredra framför nuvarande modell med valda ledamöter?

Om funktionen *att ta emot särskilda berednings- eller genomförandeuppdrag* från styrelsen anses vara det primära, så kan slutsatsen bli att antalet ledamöter kan minskas avsevärt jämfört med idag. Avgörande blir då närmast mandat/förankring hos medlemmarna samt erfarenhet/kompetens för det aktuella uppdraget. Men slutsatsen kan också bli att beredande- och genomförandeuppgifter inte nödvändigtvis hanteras bäst av en uppsättning permanenta utskott. Kanske är av styrelsen tillfälligt tillsatta arbetsgrupper en lämpligare modell?

En annan aspekt rör *indelningen* i utskott. För närvarande har Mälardalsrådet fyra utskott. Indelningen har funnits under lång tid. Det går att pröva om den fortfarande är den mest relevanta.

Det gäller bland annat för processen En bättre sits, som utgör Mälardalsrådets största och viktigaste samverkansprocess. Ursprungligen utgjorde Planerings- och trafikutskottet ansvarig berednings- och genomförandeinstans för En bättre sits. Numera har de samverkande sju länsplanemyndigheterna, kollektivtrafikmyndigheterna och kommunerna inom En bättre sits en annan beslutsstruktur genom den s.k. Lilla gruppen och Stora gruppen. Det reducerar utskottets roll till att vara informationsmottagare från En bättre sits. Det är naturligtvis fullt möjligt att finna andra former för den informationskanalen än utskottsmodellen.

Ett annat exempel på att nuvarande utskottsindelning inte nödvändigtvis är självklar belyses av gränssnittet mellan Kulturutskottet respektive Näringsliv- och FoU-utskottet. Genom att Mälardalsrådet via ett särskilt projekt har uppmärksammat betydelsen av frågeområdet kulturella och kreativa näringar (KKN), så är det inte uppenbart att områdena kultur och näringsliv ska hanteras i två separata utskott.

Ytterligare ett exempel utgörs av de starka kopplingarna mellan trafik- och miljöområdet, vilket skulle kunna leda till slutsatsen att dessa frågor även organisatoriskt borde hanteras tillsammans inom Mälardalsrådet.

Ett fjärde exempel är Näringslivs- och FoU-utskottets roll som referensgrupp till processen Stjärnbildning och de frågor som handlar om Stockholm-Mälarregionen som kunskapsregion. Är det givet att just utskottsmodellen med 70 valda ledamöter är den bästa modellen för en referensgrupp? Eller borde styrelsen istället utse en mindre referensgrupp med enda uppgift att vara arbetsgrupp för frågorna inom Stjärnbildningsprocessen?

Det finns således möjlighet att resa en rad frågeställningar kopplade till utskottens funktion, sammansättning och indelning, vilka kan leda till en omprövning av den nuvarande utskottsorganisationen.

Fråga till medlemmarna: Vilket av nedanstående alternativ förordar kommunen/landstinget beträffande Mälardalsrådets utskottsorganisation?

Alternativ: Dagens modell

- Fyra utskott som idag: Planerings- och trafikutskott, Näringsliv- och FoU-utskott, Miljöutskott och Kulturutskott.
- Insatser görs för att främja ett bredare deltagande genom ökad information till de valda ledamöterna.
- Ingen förändrad sammansättning av utskotten.
- Ingen förändring av funktion, nuvarande roll som framför allt bred mötesplats och möjlighet att få särskilda uppdrag av styrelsen behålls.
- Insatser görs för att stärka dialogen mellan utskotten och styrelsen rörande särskilda uppdrag till utskotten.

Alternativ: Arbetsgrupper istället för utskott

- Inga utskott.
- Istället för utskott hålls ett antal "forum" per år och ämnesområde. D v s möte med t.ex. Miljöforum, Trafikforum, Kulturforum, Näringslivs- och FoU-forum.
- Deltagande i dessa forum är inte begränsat till någon vald personkrets, utan inbjudan sprids brett bland Mälardalsrådets medlemmar.
- Beredningsgrupper/nätverk på tjänstemannanivå behålls för att planera den nya forumverksamheten och/eller för att arbeta åt inrättade arbetsgrupper.
- Syfte: bredda deltagandet samt tydliggöra mötesplatsfunktionen.
- Styrelsens behov av särskilda beredningss- eller genomförandeuppdrag sker via tillfälliga för ändamålet utsedda arbetsgrupper.

Alternativ: Mindre utskott med tydligare genomförandeuppdrag

- Fyra utskott som idag, alternativt fler eller färre utskott beroende på hur styrelsen vill dela in arbetet utifrån frågeområden.

- Reducering av antalet ledamöter i utskotten, från dagens cirka 70 per utskott till 25 per utskott.
- Genom minskningen av antalet ledamöter betonas utskottens roll som mottagare av uppdrag från styrelsen, snarare än funktionen som mötesplats och kunskapsspridare.
- Representativitet blir i detta alternativ vägledande för utskottens sammansättning.

Alternativ: Sammanslagning av utskott

- Nuvarande utskott slås samman till två utskott: Miljö-, Planerings- och trafikutskottet respektive Näringslivs-, FoU- och kulturutskottet.
- Samhörigheten mellan områdena har ökat. Kopplingen mellan trafik- och planeringsfrågor och ett miljö- och hållbarhetsperspektiv har ökat kraftigt sett över tid. På motsvarande sätt är det naturligt att transportsystemets miljöeffekter står i fokus för Mälardalsrådets arbete med miljöfrågorna. Även kopplingen mellan kultur och näringsliv är mer i fokus nu jämfört med tidigare.
- Nuvarande funktion och storlek behålls, d v s cirka 70 ledamöter per utskott.

Annat alternativ än ovanstående. Beskriv i s f detta alternativ.